

Woorden vallen zonder vleugels.

Gedichten van Maarten Willems, in het Frans vertaald door Pascale de Mari

In 2011 is de dichtbundel *Woorden vallen zonder vleugels* van de Haagse dichter en singer-songwriter Maarten Willems verschenen. Gedichten waarin de vrouw, taal en muziek een belangrijke rol spelen.

Onder ieder Nederlandse gedicht is op dezelfde bladzijde (op het lange laatste gedicht na waarvan de vertaling op een aparte bladzijde staat) ook – in een iets kleiner lettertype - de Franse vertaling ervan is afgedrukt. Bovendien is ieder gedicht op de linkerbladzijde verrijkt met een afdruk van een bij het gedicht passend aquarel van Jeroen van Duyn: Vaak een vrouw, een muziekinstrument bespelend of zwierig dansend, soms zwanger. De bundel is een luxe uitgave op A4 formaat met een harde kaft. Het is een bijzonder mooi uitgegeven boekwerk.

Op 26 februari 2012 mocht ik de dichter interviewen in het poëzieprogramma *Woorden in de Waagschaal* in de Haarlemse Waag. Mijn belangstelling ging natuurlijk ook uit naar de vertalingen van de gedichten van Pascale de Mari. Aan vertalers van literaire werken wordt door de kritiek vaak geen of nauwelijks aandacht besteed. Ten onrechte.

Pascale de Mari heeft steeds mooie oplossingen voor de vertaalproblemen gevonden, zonder veel concessies te doen aan de vorm. Ik neem als voorbeeld het prachtige titelgedicht *Woorden vallen zonder vleugels*.

*Woorden vallen zonder vleugels
en als er woorden vallen,
dalen zij met z'n allen
af,
niet woordeloos
maar waardeloos
in hun graf*

wordt bij Pascale de Mari :

*Sans ailes les mots tombent
et lorsque les mots tombent,
ils descendent tous
ensemble,
pas en silence
mais sans valeur
dans leur tombe*

De door de Pascale de Mari gegeven vertaling is een mooie. Door de omzetting van de woordvolgorde in het begin handhaaft de vertaalster ook de klank en het ritme van het gedicht.

En hoe moet je in hemelsnaam het door Maarten Willems verderop in het titelgedicht het grappige ‘... hanggroeplettergrepen’ vertalen ? De Mari vindt telkens passende en acceptabele oplossingen : ‘... des groupes de syllabes qui traînent.’

Het blijft voor een vertaler altijd balanceren op het slappe koord. Waar het letterlijk kon heeft Pascale de Mari letterlijk vertaald, waar het niet kon heeft zij oplossingen gevonden die geen

afbreuk doen aan het ritme, de vorm en de betekenis van het origineel. Zo zijn haar vertalingen op zich ook al prachtige gedichten geworden. Dat maakt ook het lezen van de Franse versie tot een aangename leeservaring.

Herman van Mourik
(beëdigd) vertaler Frans